

3. Бачило И. Л. Глобальная информатизация и право / И. Л. Бачило // НТИ. Сер. 1. Организация и методика информационной работы. – 2001. – № 1. – С. 20–26.
4. Поленина С. В. Воздействие глобализации на правовую систему России / С. В. Поленина, О. А. Гаврилов, Н. П. Колдаева, Е. Г. Лукьянова, Е. В. Скурко // Государство и право. – 2004. – № 3. – С. 6–10.
5. Матузов Н. И. Сущность и основные принципы правовой политики / Н. И. Матузов // Теория государства и права : курс лекций / под ред. Матузова Н. И., Малько А. В. – М. : Юристъ, 2001. – 776 с.
6. Про інформацію : закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-ХІІ // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
7. Про Національну програму інформатизації : закон України від 4 лют. 1998 р. № 74/98 ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27. – Ст. 181.
8. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки : закон України від 9 січ. 2007 р. № 537-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 12. – Ст. 102.
9. Про Доктрину інформаційної безпеки України : указ Президента України від 8 лип. 2009 р. № 514/2009 // Офіційний вісник Президента України. – 2009. – № 20. – Ст. 677.
10. Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 січ. 2010 р. № 85-р // Урядовий кур'єр. – 2010. – 10 лют.

Надійшла до редколегії 14.12.2010

ШПЕНОВ Д. Ю. ГЕНЕЗИС ПРАВОВЫХ ОТНОШЕНИЙ В ИНФОРМАЦИОННОЙ СФЕРЕ

Исследовано современное состояние правового регулирования общественных отношений в информационной сфере, определены проблемы в правовой регламентации соответствующих отношений и предложены меры по их согласованию и сформированы векторы их последующего развития.

SHPENOV D. GENESIS OF LEGAL RELATIONS IN THE INFORMATIVE SPHERE

The modern consisting of the legal adjusting of public relations of informative sphere are researched, the problems in the proper legislation is determined, measures on their concordance are offered and the vectors of their subsequent development are formed.

УДК 351.95(477)

О. В. КРИКУН,

здобувач

Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

УЧАСНИКИ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Досліджено правовий статус учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення, його взаємозв'язок із поняттям «суб'єкт адміністративного права». Наголошено на відсутності єдиних підходів вчених щодо критеріїв класифікації учасників провадження, що ускладнює реалізації їх правового статусу.

Правовий статус учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення закріплено в чинному законодавстві. Так, у главі 21 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) наведено перелік осіб, які беруть участь у провадженні в справі про адміністративні правопорушення, до яких належать: 1) особа, яка притягається до адміністративної відповідальності; 2) потерпілий; 3) законні представники; 4) захисник; 5) свідок; 6) експерт; 7) перекладач [1].

Дослідженню поняття і правової природи учасників провадження у справах про адміні-

стративні правопорушення, на нашу думку, має передувати вивчення таких категорій, як суб'єкт права, суб'єкт провадження, суб'єкт провадження у справах адміністративні правопорушення та учасник провадження у справах адміністративні правопорушення. Отже, **метою** статті є пошук та обґрунтування шляхів удосконалення правового статусу учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Визначаючи ступінь дослідженості даної проблематики, звернемо увагу на праці таких вітчизняних учених, як: В. Б. Авер'янов,

А. І. Берлач, Ю. П. Битяк, Е. Ф. Демський, Т. О. Гуржій, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков, А. Т. Комзюк, О. В. Кузьменко тощо, які у своїх працях аналізували правовий статус осіб, які беруть участь в провадженнях у справах у справах про адміністративні правопорушення. Разом з тим, на жаль, недостатньо дослідженими залишилися питання системного підходу до визначення адміністративно-процесуального статусу учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення

Як відомо, у науці адміністративного права існують різні погляди на систему суб'єктів адміністративного права. Саме дослідження суб'єктів адміністративного права надасть змогу уточнити систему учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення.

У словнику іншомовних слів зазначається, що суб'єкт права (англ. subject of law; нім. Rechts-subjekt) – це носій прав і обов'язків; особа, організація або інше товариство, яке володіє згідно із законом здатністю здійснювати суб'єктивні права і юридичні обов'язки [2, с. 238]. Суб'єктом права визнається також фізична або юридична особа, наділена згідно із законом здатністю мати права і покладати на себе юридичні обов'язки [3, с. 804].

Для визначення суб'єктів провадження в справах про адміністративні правопорушення доцільно визначити співвідношення понять «суб'єкт провадження» і «учасник провадження». Як слушно зауважує М. Р. Сиротяк, у юридичній літературі існують три підходи щодо співвідношення цих понять.

1. Деякі науковці вважають, що дані поняття співвідносяться між собою як поняття «суб'єкт права» і «учасник правовідносин».

2. Дехто з авторів указує на те, що поняття «суб'єкт провадження» за змістом є більш об'ємним поняттям і включає в себе поняття «учасник провадження».

3. Інші дослідники вважають, що поняття «суб'єкт провадження» і «учасник провадження» є самостійними і за своїм змістом не співвідносяться між собою [4, с. 203].

С. В. Ківалов та Л. Р. Біла вважають, що суб'єктів провадження слід відрізняти від учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення і що поняття «суб'єкт провадження» ширше за змістом, ніж поняття «учасник провадження» [5, с. 54].

Аналогічної думки дотримується і М. М. Тищенко, який, проаналізувавши праці вчених цивільно-процесуального та кримінально-процесуального права, зазначає, що в провадженні у

справі про адміністративні правопорушення беруть участь органи та особи, що об'єднуються загальним терміном «суб'єкти провадження». Автор зауважує, що поряд із лідируючими суб'єктами провадження, які безпосередньо реалізують його, участь у провадженні беруть й інші суб'єкти, до яких слід віднести учасників провадження, перелічених у главі 21 КУпАП. Саме тому, на думку М. М. Тищенка, поняття «суб'єкт провадження» є ширшим і включає в себе поняття «учасник провадження» [6, с. 58].

Розглядаючи провадження в справах про адміністративні правопорушення як один із видів правозастосовної діяльності, О. І. Миколенко зазначає, що суб'єктом правозастосовної діяльності в даному випадку буде орган (або посадова особа) адміністративної юрисдикції, оскільки він безпосередньо веде дане провадження. На думку автора, всі інші особи, заінтересовані і незаінтересовані в результатах справи, будуть учасниками даної правозастосовної діяльності. З іншого боку, автор стверджує, що якщо провадження в справах про адміністративні правопорушення розглядати як специфічну і однорідну сукупність правовідносин, то поняття «суб'єкт провадження» і «учасник провадження» набувають зовсім іншого змісту. У цьому випадку учасником провадження в справах про адміністративні правопорушення може бути тільки суб'єкт права (особа, яку закон наділяє можливістю бути носієм юридичних прав і обов'язків). Отже, на думку автора, суб'єкт права може і не бути в певний момент учасником правовідносин, тоді як у будь-якому випадку учасником правовідносин може бути тільки суб'єкт права [7, с. 146].

Слід зазначити, що КУпАП не містить визначення «учасник провадження у справі про адміністративне правопорушення». Законодавець використовує більш загальну категорію – особи, що беруть участь у провадженні у справі про адміністративні правопорушення.

Зауважимо, що даний підхід зберігається і на рівні перспективного законодавства. Так, на думку авторів проекту Кодексу України про адміністративні проступки № 5558 від 26 травня 2004 р., у ст. 696 доцільно використовувати термін «особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративний проступок», до яких слід віднести суб'єктів адміністративного проступку; їх законних представників; захисника; потерпілого. Також у вказаній статті вказано, що до розгляду справи про адміністративний проступок можуть залучатися свідок, експерт, перекладач [8].

В іншому проекті Кодексу України про адміністративні проступки пропонується такий перелік учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення: адміністративний орган; особа, яка притягується до відповідальності за вчинення адміністративного проступку і на права та обов'язки якої спрямовано адміністративний акт (адресат); особа, законні інтереси якої може зачіпати адміністративний акт; так звана заінтересована особа, в тому числі і потерпілий; особи, які сприяють розгляду адміністративної справи.

Вищенаведене дає змогу визначити, що учасниками провадження у справах про адміністративні правопорушення є суб'єкти, які у встановленому законом порядку і формі здійснюють певні процесуальні функції в провадженні у справі про адміністративне правопорушення, конкретний зміст яких залежить від виконуваних ними завдань у даному провадженні.

Усі без винятку учасники на основі своїх прав і обов'язків здійснюють певну процесуальну діяльність у провадженні в справі про адміністративне правопорушення. Це говорить про те, що всі вони є суб'єктами відповідних адміністративно-процесуальних правовідносин. Отже, процесуальний статус учасника провадження у справі про адміністративне правопорушення є сукупністю процесуальної правоздатності, процесуальної дієздатності, процесуальних прав і обов'язків, а також передумовою його (статусу) виникнення і визначаються тією процесуальною метою, якою обумовлена участь у провадженні відповідного суб'єкта.

Спробуємо визначити види учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення, а також здійснити їх класифікацію, адже саме класифікація учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення має на меті виявити специфіку правового статусу кожного учасника даного провадження та сприяти визначенню оптимального обсягу прав і обов'язків кожного з них.

Перед тим, як звернутися до класифікації учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення, необхідно зауважити, що основна складність класифікації учасників даного провадження полягає в тому, що існує досить багато критеріїв, які можуть бути покладені в основу їх класифікації. При цьому необхідно враховувати, що обставини, які впливають на їх зміст та оцінку, не можна розглядати окремо одна від одної, інакше класифікація не матиме логічної послідовності. Окрім цього, слід пам'ятати й про те, що кожна

класифікація учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення повинна мати реальну підставу і науково-практичне значення. Отже, нашим завданням є визначення основних критеріїв класифікації провадження в справах про адміністративні правопорушення, які дозволять послідовно вивчити кожну групу учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Зазначимо, що в КУпАП учасників провадження розмежовано на дві умовні групи: а) органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення (розділ III); б) особи, які беруть участь у провадженні в справах про адміністративні правопорушення (глава 21).

А. Т. Комзюк та інші вчені-адміністративісти виокремлюють дві групи учасників: а) центральні особи (особа, що розглядає справу, та особа, яку притягують до адміністративної відповідальності); б) інші учасники [9, с. 59–60].

Залежно від ролі і призначення, змісту та обсягу повноважень, форм і методів участі органів (посадових осіб) у справі Д. М. Бахрах поділяє учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення на декілька груп, а саме:

1) компетентні органи і посадові особи, наділені правом видавати владні акти, складати правові документи, визначальний рух і долю справи;

2) суб'єкти, що мають особистий інтерес у справі;

3) особи і органи, що сприяють здійсненню провадження у справі про адміністративне правопорушення [10, с. 14–15].

А. І. Берлач вказує, що іноді виділяють четверту групу учасників, а саме: громадські організації, трудові колективи тощо у випадках, коли вони звертаються з клопотанням або коли їм передають матеріали справи для розгляду при звільненні особи від адміністративної відповідальності (досить поширено в радянській системі [11, с. 184]).

До суб'єктів адміністративного процесу як форми правосуддя С. Н. Манохіна відносить дві групи:

1) суб'єкти, безпосередньо заінтересовані в результатах юридичного процесу, інтереси і суб'єктивні права котрих підлягають захисту всіма процесуальними засобами і прийомами;

2) лідируючі суб'єкти, що виконують свої функції в «чужому» інтересі для законного та обґрунтованого вирішення юридичної справи [12].

Класифікуючи учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення, О. К. Застрожна поділяє їх на три групи:

а) суб'єкти, які притягуються до адміністративної відповідальності;

б) суб'єкти, які притягують до адміністративної відповідальності;

в) інші учасники провадження [13, с. 75].

А. Б. Іванюженко класифікує учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення на основних та факультативних. До основних належать: посадові особи, уповноважені розглядати справу про адміністративне правопорушення; органи, які виконують постанову про накладення адміністративного стягнення; особа, що притягується до адміністративної відповідальності; потерпілий. До факультативних учасників належать: законний представник; адвокат; перекладач; прокурор; свідок; експерт; фахівець; понятий [14, с. 20–21].

О. Ю. Якімов, проаналізувавши різні точки зору на проблему учасників адміністративної юрисдикції, виділяє такі підстави їх класифікації: за обсягом, змістом та характером компетенції; за способом розгляду та вирішення справ; за наявністю можливості оскарження винесеного рішення [15, с. 12].

В. К. Колпаков та О. В. Кузьменко, розглядаючи систему учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення, зазначають, що важливу роль у цій діяльності відіграють державні та громадські органи, їх посадові особи, які уповноважені вживати передбачених законом заходів з виявлення та запобігання адміністративним порушенням, застосування виконання стягнень. До учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення автори відносять:

а) учасників, які захищають свої інтереси;

б) учасників, які притягуються лише у разі провадження окремих процесуальних дій, сприяють провадженню [16, с. 300].

Варто зауважити, що А. В. Іванов стверджує, що система учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення не тільки являє собою певну сукупність цих учасників, а й обов'язково передбачає наявність зв'язків між ними [17, с. 86].

Розвиваючи свою думку, О. В. Кузьменко виділяє: а) суб'єктів, що наділені правом вести справу, складати правові документи; б) суб'єкти, що наділені правом приймати владні акти; в) суб'єкти, що мають особистий інтерес у справі; г) суб'єкти, що сприяють встановленню об'єктивної істини шляхом надання відомої їм

інформації щодо обставин правопорушення; г) суб'єкти, які мають спеціальні знання та навички і залучаються для дослідження з їх використанням фактичних даних, що фігурують у справі; д) суб'єкти, що засвідчують важливі для встановлення об'єктивної істини факти, дії, обставини; е) суб'єкти, що сприяють виконанню постанови у справі [18, с. 167].

На нашу думку, здійснюючи класифікацію учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення, слід виходити з таких позицій:

1. За критерієм заінтересованості в справі про адміністративні правопорушення учасників слід поділити на тих, що:

а) мають особисту заінтересованість у результаті справи про адміністративне правопорушення (особа, стосовно якої ведеться провадження, потерпілий, законні представники правопорушника і потерпілого);

б) не мають особистої заінтересованості в результаті справи.

Осіб, щодо яких ведеться провадження у справі про адміністративне правопорушення, можна поділити на фізичних осіб (громадян і приватних підприємців), юридичних та посадових осіб.

Якщо деталізувати категорії учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення, то за віковим критерієм можна виділити:

1) повнолітніх громадян;

2) неповнолітніх громадян (ст. 13 КУпАП).

Необхідно зауважити, що категорію повнолітніх осіб можна поділити на учасників провадження, які відповідають за здійснене правопорушення особисто, та учасників, що несуть відповідальність за здійснення правопорушень неповнолітніми.

Стосовно такої ознаки, як захист прав і законних інтересів особи, слід виділити учасників провадження на тих:

а) які захищають свої права особисто;

б) які захищають свої права за допомогою свого законного представника;

в) які використовують юридичну допомогу захисника.

Що ж до осіб, які не мають особистого інтересу у справі про адміністративне правопорушення, то до даної категорії осіб норми КУпАП відносять свідка, експерта, перекладача. Кодекс про адміністративні правопорушення Російської Федерації відносить до даної категорії також фахівців і понятих. На нашу думку, до даної категорії слід віднести і секретаря

судового засідання, а також осіб, які сприяють технічному обслуговуванню проведення провадження в справах про адміністративне правопорушення, завдяки яким виконується аудіо-або відеозапис провадження.

2. За таким критерієм, як правове становище особи, учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення (які є правопорушником, потерпілим, або свідком) слід поділити на: а) громадян України; б) іноземних громадян, які не користуються дипломатичним імунітетом від адміністративної юрисдикції України; в) осіб без громадянства.

3. Якщо звернутися до такого критерію класифікації, як владні повноваження, то, на думку російського вченого В. Д. Останова учасників провадження в справі про адміністративні правопорушення слід поділити на:

а) учасників, що наділені владними повноваженнями (суб'єкти адміністративної юрисдикції та суб'єкти, що здійснюють нагляд за провадженням у справі про адміністративним правопорушенням);

б) учасників, які не мають державно-владних повноважень [19, с. 52].

Розглядаючи учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення, які наділені владними повноваженнями, А. Ю. Якимов розрізняє: а) представників судової влади; б) представників і органи виконавчої влади; в) виборних посадових осіб та органи місцевого самоврядування.

За характером адміністративно-юрисдик-

ційної компетенції В. Д. Останова виділяє: 1) суб'єктів адміністративної юрисдикції в першій інстанції; 2) суб'єктів адміністративної юрисдикції другої інстанції; 3) суб'єктів адміністративної юрисдикції, котрі можуть бути учасниками як першої, так і другої інстанції.

При цьому слід зауважити, що суб'єкти адміністративної юрисдикції залежно від порядку розгляду справ можуть поділятися на таких, котрі розглядають справи про адміністративні правопорушення а) колегіально; б) особисто.

4. При класифікації учасників провадження про адміністративні правопорушення А. П. Шергін додає такий критерій, як можливість оскарження винесеної ухвали в рамках провадження, і виділяє: 1) органи (посадові особи), чії постанови є остаточними і оскарженню не підлягають (суд, судді); 2) органи (посадові особи), постанови яких можуть бути оскаржені за підвідомчістю або в суді [20, с. 75].

Узагальнюючи існуючі в адміністративно-правовій науці погляди щодо класифікації учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення, можна стверджувати, що вона є достатньо системною і включає багато різних критеріїв. При всьому розмаїтті точок зору вчених щодо кількості та назв груп учасників, можна з упевненістю констатувати, що наведена нами класифікація учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення дозволяє виділити їх основні види і визначити принципові особливості їх спеціальних статусів.

Список використаної літератури

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.
2. Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. – К. : Наук. думка, 1974. – 238 с.
3. Борихин А. Большая юридическая энциклопедия / А. Борихин. – М. : Книж. мир, 2010. – 960 с.
4. Сиротяк М. Р. Захист прав потерпілого в провадженні в справах про адміністративні правопорушення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / М. Р. Сиротяк. – О., 2006. – 203 с.
5. Ківалов С. В. Адміністративне право України : навч.-метод. посіб. / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – О. : Юрид. літ-ра, 2002. – 312 с.
6. Бандурка О. М. Адміністративний процес : підручник / О. М. Бандурка, М. М. Тищенко. – К. : Літера ЛТД, 2001. – 336 с.
7. Миколенко А. И. Административный процесс и административная ответственность в Украине : учеб. пособие / А. И. Миколенко. – Харьков : Одиссей, 2004. – 272 с.
8. Проект Кодексу України про адміністративні проступки від 26 трав. 2004 р. за № 5558 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gska.2.rada.gov.ua:7777/pis/zweb_n/webproc4_2.
9. Адміністративна відповідальність в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. А. Т. Комзюка. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Х. : Ун-т внутр. справ, 2000. – 99 с.
10. Бахрах Д. Н. Система субъектов советского административного права / Д. Н. Бахрах // Советское государство и право. 1986. – № 2. – С. 23–27.
11. Берлач А. І. Адміністративне право України : навч. посіб. для дист. навч. / А. І. Берлач. – К. : Ун-т «Україна», 2005. – 472 с.
12. Манохина С. Н. Административный процесс: проблемы теории, перспективы правового регулирования / С. Н. Манохина. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1999. – 190 с.

13. Застрожная О. К. Советский административный процесс / О. К. Застрожная. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1985. – 100 с.
14. Ивановженко А. Б. Процессуальные гарантии участников производства по делам об административных правонарушениях : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституционное право; муниципальное право» / А. Б. Ивановженко. – СПб., 1999. – 22 с.
15. Якимов А. Ю. Органы внутренних дел как субъекты административной юрисдикции : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституционное право; муниципальное право». – М., 1987. – 24 с.
16. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
17. Иванов А. В. Эксперт у провадженні в справах про адміністративні правопорушення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / А. В. Иванов. – 2009. – 189 с.
18. Кузьменко О. В. Теоретичні засади адміністративного процесу : монографія / Оксана Володимирівна Кузьменко. – К. : Атіка, 2005. – 352 с.
19. Останов Д. В. Правовое положение участников производства по делам об административных правонарушениях : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.14 / Д. В. Останов. – М., 2006. – 196 с.
20. Шергин А. П. Административная юрисдикция / А. П. Шергин. – М. : Юрид. лит., 1979. – 144 с.

Надійшла до редколегії 19.12.2010

КРИКУН О. В. УЧАСТНИКИ ПРОИЗВОДСТВА В ДЕЛАХ ОБ АДМИНИСТРАТИВНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЯХ

Исследован правовой статус участников производства по делам об административных правонарушениях, его взаимосвязи с понятием «субъект административного права». Отмечено отсутствие единственных подходов ученых относительно критериев классификации участников анализируемых производств, что усложняет реализацию их правового статуса.

KRYKUN O. PARTICIPANTS OF THE PROCESS IN THE CASES ABOUT ADMINISTRATIVE OFFENCES

Legal status of participants in the process of cases devoted to administrative offences and its connection with the concept «administrative legal subject» are researched. The absence of the unique approaches of scientists in relation to the criteria of classification of participants of realizations, that complicates realization of their legal status is marked.

УДК 351.74(477)

О. І. ДОВГАНЬ,

ад'юнкт

Харківського національного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТИ МЕХАНІЗМУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Розглянуто механізм запровадження системи управління якістю в діяльність ОВС України з врахуванням можливостей задоволення потреб населення. Визначено особливості стадій та етапів формування системи управління якістю, що обумовлені специфічними завданнями ОВС та їх місцем в системі державних органів.

За умови реформування правоохоронної системи України та зміщення акцентів їх діяльності до соціалізації їх відносин із населенням та підвищення іміджу надання послуг органами внутрішніх справ (далі – ОВС) стає одним із перспективних та головних аспектів їх діяльності. Запровадження системи управління якістю в діяльність ОВС України дозволяє підвищити ефективність та результативність їх

діяльності, в тому числі й для вдосконалення механізмів надання послуг населенню. А це можливо лише за умови здійснення низки дій відповідно до загальних принципів системи управління якістю, які адаптуються до умов і потреб населення та діяльності окремого правоохоронного органу.

Питання підвищення якості діяльності органів внутрішніх справ України, в тому числі